

Joan Fuster

Visat núm. 16
(octubre 2013)

Sembla una crida. Que no es pot sentir. «La casa de la llum» existeix —fins i tot és el títol de la primera part d'aquest recull, bell i punyent—, i «com més t'hi atances més sembla allunyar-se». Caldrà primer que vagis cap a ella, veure com es lleva el dia i sentir al teu voltant com es mouen tot «d'absents presències». Cal que t'hi lliguis, que la retinguis. Perquè la llum no es lliura fàcilment tot i que la del poema, dius tu, «oculta la tenebra». Perquè la llum conserva en ella l'estranyesa «d'un enllà / del qual no en coneixes res». Perquè, sobretot, conserves en tu una memòria que no és sinó la teva pròpia i immensa estranyesa.

Anar fins a la llum. Tornar amb ella. Fondre-t'hi. I que «els mots del silenci» s'hi dilueixin. Que el poema hi brolli. Que el poema sigui llum. Dura i tanmateix essencial —no la defugiràs, ans al contrari— aquella que t'ensenya a «dubtar de tot», a «habitar en el no-res» i a «albirar tan sols el buit que ets»; aquella que fa que escriguis com resistint, com lluitant, escriure els mots «buit», «res», «no-res»; aquella que fa que martellegis contínuament, per foragitar-ne fins a la imatge més llunyana que s'incrusta en tu, «el silenci radical de déu», «la veu del déu absent»; aquella que a la força et manté viu, sempre a l'aguait, observant el «bri d'herba», escoltant «el so d'aquest paper en caure», desitjant «copsar» i «comprendre» el sentit d'un món «com un airecel» on «les mil i una llums de l'univers // [...] són una sola llum».

Un cop establerta aquesta «arquitectura», i amb ella la necessitat afirmada de l'escriptura —passi el que passi—, i un cop establert també aquest univers sense déu, s'obre el món, immens i dolorós, de sobte llegible —malgrat el que en puguis dir a «El lloc de la mirada»—, gràcies a la llum de la teva escriptura que resplendeix, ara amb concisió, ara amb amplitud. Amb una llegibilitat, però, gens primària, en la qual no s'han resolt ni la complexitat del món ni la nostra relació tumultuosa amb el món, que exigeix de nosaltres, lector i lectora, una lucidesa i una sensibilitat, diguem-ne..., acollidores. Aquí hem entrat a «L'aire de la solitud», la segona part del recull on alternen, amb audàcia i rigor, poemes en prosa i poemes en vers. Com si es tractés, de fet, d'ajustar la teva veu, el teu alè al ritme dels paisatges i dels éssers...; també de les seves ferides.

Tot i això, malgrat el títol, no t'hi retrobem sol, de cap manera. Aquí, l'espai —de Cobh fins a Gorramedi, fins a Looren, fins a Roma, fins a Venècia, fins a Biblos, entre d'altres— i el temps —de Parmènides fins avui— són extensos i els acompanyaments nombrosos, tant en les citacions (María Zambrano i Edmond Jabès), com en les dedicatòries (Ramon Andrés), com en els títols («La Tour» i «Caravaggio»), com en els mateixos poemes (Giovanni Bellini, Alejandra Pizarnik i Alicia Casadesús). Absolutament necessaris, tots aquests artistes, pintors, músics, poetes que en coneixen un munt del dolor i que has triat sens dubte per aquesta raó, per ajudar-te —ajudar-nos, perquè el teu «tu» va més enllà de tu, ens afecta íntimament a tots i totes— a creuar «aquest eixam de silencis» i perquè

puguis, malgrat «un buit insondable a l'ànima», escriure cap al final aquesta frase portadora d'una llum franca, que estranyament ho assossega tot, i que l'univers es trobi —aquest fet és irremeiable, bé ho sabem, tots i totes— sense déu ni cel: «El poema, la veu mateixa del silenci —no pas final sinó caplletra de text».

Quina manera més sublim de replantejar avui en dia l'enlluernador «Cal imaginar un Sísif feliç»!

Traduït per Ricard Ripoll